

REFORMFÖRSLAG

Grön tillväxt ska rädda klimatet

Av reformgruppen för klimat: Emma Wiesner (ordförande), Rickard Nordin, Svante Linusson och Emmy Ahlstedt.

Mål och förslag är reformgruppens egna.

Samhällsanalyserna som ligger till grund för reformförslagen finns här:

<https://www.centerpartiet.se/samhallsanalyser>

Välstånd, frihet och klimatansvar genom grön tillväxt

Problembeskrivning:

Klimatförändringarna är ett globalt hot som påverkar oss som lever idag, men även våra barn och deras barn i sin tur. Liberalismen är en grön ideologi som vill möta dessa problem. Svaret för att skapa ett långsiktigt demokratiskt, frihetligt, ekonomiskt stabilt och ekologiskt samhälle som svarar mot planetens utmaningar och begränsningar stavas: Grön tillväxt. Sverige har en unik möjlighet att leda omställningen genom att sänka våra fossila utsläpp samtidigt som grön industri utvecklas och kan bidra med lösningar för klimatet. Den nuvarande regeringen har misslyckats med båda delar: utsläppen ökar och den gröna industriomställningen hotas.

Politiken måste våga prioritera klimatet och ta obekväma och tuffa beslut för att stärka vår ekonomi, värna individens frihet och säkerställa en bättre planet för kommande generationer. Det är målet för Centerpartiets reformgrupp för grön tillväxt.

“Utan investeringar i näringslivet undergräver vi sysselsättning och välfärd”

Torbjörn Fälldin, 1980

Mål

Centerpartiets reformgrupp ser fem hinder för att skapa grön tillväxt. Med politiken som verktyg vill vi riva dessa hinder: Att det upplevs som för dyrt att ställa om, att det går för långsamt att minska utsläppen, att omställningen upplevs som svår och riskabel, att den fossila ekonomin subventioneras och har många anhängare samt att det finns motvilja till omställningen.

Det är därför viktigt att politikens insatser bidrar till att göra omställningen billigare, attraktivare, snabbare, smartare, mindre riskfylld och ser till att ställa om från oljebaserad ekonomi.

Reformgruppens huvudsakliga mål med våra presenterade reformer är att:

- Det ska löna sig att rädda klimatet.
- Skattesystemet ska bidra i klimatomställningen.
- Sverige ska vara Europas främsta innovationsland.
- Ambitionerna i Sveriges klimatpolitik ska öka.
- Det ska vara enkelt för alla att göra klimatsmarta val i vardagen.

Reformer:

1. Prisa Gud här kommer (den gröna) skatteåterbäringen!
2. En rejäl grön klimatskattereform!
3. Innovationslandet Sverige
4. Höj målen!
5. Deklarera mera – kräv klimatmärkning!

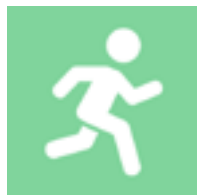
Det ska bli:

Billigare

Attraktivare

Snabbare

Enklare

Smartare

Reform 1: Prisa Gud här kommer (den gröna) skatteåterbäringen!

Billigare

Attraktivare

Mål: Det ska löna sig att rädda klimatet.

Förslag

Centerpartiets reformgrupp vill införa en grön skatteåterbäring till alla medborgare för att kompensera för höjda drivmedelspriser i samband med klimatomställningen. När de fossila bränslena blir dyrare på grund av införandet av utsläppshandel eller ökad beskattning ska pengarna helt enkelt betalas tillbaka oavkortat till medborgarna. Skatteåterbäringen betalas ut lika till alla vuxna medborgare. På landsbygden, där kollektivtrafik saknas, dubblas återbetalningen. På så sätt främjas klimatsmarta transportval eftersom den som kör elbil, cyklar eller åker kollektivt också får återbäring samtidigt som de utan alternativ får dubbel ersättning för att kunna investera i exempelvis en miljöbil. Pengarna betalas ut varje månad via skattekontot.

Med detta underlättas omställningen för den enskilda, eftersom kostnaden för klimatskadan bakas in i priset utan att ytterligare klimatinformation behöver sökas upp. Samtidigt förblir skattetrycket detsamma, det är konsumtionen som skiftar från klimatskadligt till klimatsmart. Vi tycker att det ska vara lätt att vara del av omställningen, och för den som vill göra ytterligare aktiva val finns möjlighet att göra det genom de klimatmärkningar som finns.

Varför behövs en grön skatteåterbäring?

Vi vet att de fossila drivmedlen behöver bli dyrare om vi ska klara klimatmålen. De kommer också att bli dyrare i och med införandet av EU:s nya utsläppshandel för transport- och bostadssektorn (ETS2). För att de förnybara drivmedlen ska kunna konkurrera behöver det fossila öka än mer i pris. Det kan göras genom höjda skatter.

Men för att inte möta samma folkliga motstånd som uppstod i samband med Rysslands invasion av Ukraina, då många hushåll, inte minst på landsbygden, fick orimliga drivmedelskostnader har vi med detta förslag hämtat inspiration från Kanada, där har ett system som kallas "Avgift och Utdelning" införts. Även Österrike har liknande system. Detta system har också rekommenderats för Sverige av det klimatpolitiska rådet, eftersom det ökar acceptansen och viljan att vara med i omställningen samtidigt som utsläppen minskar.

Slutligen, år 2023 utgjorde skattebasen från koldioxidskatten 22,7 miljarder kronor, som beräknas försvinna genom energieffektivisering och omställningen till fossila bränslen. Istället för att höja skatten på arbete för

att täcka upp en försvinnande skattebas bör vi höja skatt och avgifter på klimatskadliga aktiviteter. Detta skulle även driva på för gröna innovationer och nya tekniska lösningar.

Hur ska den göra skatteåterbäringen utformas?

Genom ny lagstiftning omfördelas intäkterna från bensin- och dieselskatten tillbaka till befolkningen. Även medel från EU:s socialfond och auktionsintäkter från ETS 2 kan användas för återbäringen och delas ut till medborgarna via skattekontot.

Reform 2: En rejäl klimatskattereform!

Billigare

Snabbare

Enklare

Mål: Skattesystemet ska bidra i klimatomställningen.

Förslag

Centerpartiets reformgrupp vill se en klimatskattereform där det hållbara blir billigare och kostnaden för aktiviteter med höga utsläpp ökar, samtidigt som fossila subventioner skyndsamt skrotas.

En klimatskattereform bör överväga översyn av följande skattebaser:

Sänkt skatt	Höjd skatt
Elpriserna: energiskatteavdrag vid elbilsaddning hemma; sänk skatten på el; ta bort solskatten; beskatta inte både upp- och urladdning vid batterilagring	Avveckla oljeekonomin: inför skatt på fossilt råmaterial; ta bort alla fossila subventioner; ta bort undantag från koldioxid- och energiskatt för inre sjöfarten
Bensinpriserna: grön skatteåterbäring till privatpersoner, dubbel till landsbygd samt sociala klimatfonden; tanka svenskt; sänkt skatt på biodrivmedel; grön check	Återinför flygskatt för flyg utanför EU tills det ingår i EU ETS
Omställningen av transportsektorn: Miljöbilsbonus vid köp av ny bil; se över parkeringsavgift för bilpooler; sänkt moms för bilpooler; förmånsskattebefria kollektivtrafikkort och förmånscykel för anställda	Se över vattentaxan och överväg beskattning av spillvärme för att öka resurseffektiviteten
Grönt skatteavdrag till privatpersoner: solceller, lagring, effektivisering m.m.	Höj mineralavgiften
Skatteavdrag vid köp av svenska certifierade kolkrediter	Reformera trängselskatten; differentierade vägavgifter
Förmånliga avskrivningsregler för energieffektivisering för företag	Ta bort momsnedsetningen för lyxkonsumtion och utred begränsning av ränteavdraget för bil- och båtlån där säkerheten består i bilar som i huvudsak drivs av fossila bränslen
Regionaliserade skattebaser (fastighetsskatten för elproducerande verksamheter som exempelvis vatten- och vindkraft)	
Justerat reseavdrag som är avståndsbaserat och färdmedelsneutralt	
Fossilfritt teknikneutralt jordbruksavdrag	

Varför behöver Sverige en rejäl klimatskattereform?

Nästan alla våra dagliga aktiviteter är idag förknippade med höga utsläpp. Den oljebaserade ekonomin har idag många anhängare, inklusive Sveriges skattesystem. Istället för att pausa samhällsutvecklingen ska skatterna styra mot hållbar produktion, mobilitet och klimatsmarta konsumtionsmönster. På så sätt säkerställer vi att enskilda val inte gör skada på andra, genom att samhällskostnaderna bakas in i priset. Genom högre miljöskatter kan vi sänka skatten på arbete, vilket förenklar för företag att växa och får fler människor i arbete.

När koldioxidskatten successivt försvinner måste vi hitta andra skattebaser som bygger vårt välstånd, skapar en cirkulär ekonomi, stärker efterfrågan på det hållbara och förpassar klimatbovarna till historien. Genom grön skatteväxling gör vi omställningen billigare, snabbare och smartare samtidigt som vi möjliggör för fler människor att delta.

Hur vill Centerpartiets reformgrupp att klimatskattereformen ska införas?

De skattereformer som redan finns utredda och klara, såsom ett fossilfritt teknikneutralt jordbruksavdrag, bör skyndsamt genomföras i lag. För de skattebaser som inte utretts på länge vill vi snabbt tillrätta utredningar som hittar en lämplig nivå, som beaktar potentiell negativ snedvridning, internationell konkurrenskraft såväl som verksamhetens klimatpåverkan. Vi vill också se över en generell skattesänkning för företagen, för den icke-klimatskadliga verksamheten, för att stärka attraktiviteten att etablera sig i Sverige.

Reform 3: Innovationslandet Sverige

Billigare

Snabbare

Smartare

Mål: Sverige ska vara Europas främsta innovationsland.

Förslag

Vår ambition är att grön industri och teknikbolag ska startas i Sverige, ska trivas och växa här samt att företag från resten av världen ska se oss som den självklara platsen i Europa att etablera sig i. Vi behöver en rejäl boost för svensk tillväxt och konkurrenskraft för att vända den negativa trenden. Grön industri hjälper oss att minska utsläppen, öka välfärden och skapa nya jobb runt om i landet.

Detta vill vi i Centerpartiets reformgrupp åstadkomma genom att:

Förändra systemet för miljötillstånd

Miljöbalken måste kraftigt reformeras till en klimat- och miljöbalk som också värderar projekts klimatnytta. Ansvar för miljöprövningar ska flyttas från länsstyrelserna till mark- och miljödomstolarna eller annan nytillsatt tillståndsmyndighet. Miljöbalkens utformning måste förändras i grunden för att förenklas, värdera klimatnytta, skapa förutsägbara spelregler vad gäller miljöprövningars omfattning och avgränsningar samt tidsgränser för miljötillståndshandläggning för att öka tempot. Beroende på verksamhetens utformning bör tillstånd garanteras inom en handläggningstid på 2 månader till 2 år och kompensation utbetalas vid avvikelser från dessa.

Trygga elförsörjningen

Vi behöver skyndsamt införa ett planeringsmål om en dubblerad elproduktion till 2035. Centerpartiets reformgrupp föreslår ett Elgarantisystem med effektupphandling som tryggar elförsörjningen genom att täcka upp med produktion från flexibla källor de få timmar om året som ordinarie elsystem inte räcker till. Systemet är ett komplement till dagens energimarknad som prissätter och ökar lönsamheten i planerbar och flexibel kraftproduktion. Stödet ska också kunna utdelas till befintliga kraftverk som med enkla och kostnadseffektiva medel kan skruva upp sin produktion i den befintliga anledningen samt gårdsstöd för biogasturbiner. Vidare bör det göras en översyn av elnätsregleringens långsiktighet och Svenska Kraftnät får i uppdrag att kartlägga och tillgängliggöra 150 nya anslutningspunkter för ny industri i Sveriges elnät.

Varför ska Sverige bli ett utvecklingsland igen?

Grön tillväxt innebär enorma möjligheter för Sverige som industrination. Sverige ska vara ledande i utvecklingen av grön teknik genom att politiken skapar rätt förutsättningar för ny industri och innovationer i Sverige. Genom att ta fram nya tekniker i Sverige kan vi bidra med att sprida grön teknik som kan förpassa fossila alternativ till historien och svensk export kan bidra med sänkta utsläpp långt utanför våra egna gränser. Sverige har stort ingenjörsmässigt kunnande och skickliga forskare och därför ska Sverige bli Europas centrum för grön industri. För att detta ska vara möjligt krävs kraftfulla förändringar av Sveriges miljölagstiftning och tillgänglig och billig grön el i hela landet.

Industrin har redan en effektiv piska som driver utsläppsminskningar i form av EU:s utsläppshandelssystem. Industrin i EU behöver med denna lagstiftning köpa rättigheter för att fortsätta släppa ut. Men det saknas tillräckliga morötter, alltså incitament som gör det attraktivt att satsa på det hållbara.

Den gröna omställningen går alldeles för långsamt och upplevs som kostsam och svår för vår industri. Politiken behöver skapa förutsättningar för innovation, utveckling och uppskalning av ny grön teknik. De mest frekvent utpekade hindren idag är byråkratiska tillståndprocesser som försenar och fördröjer nyetableringar och expansion, tillgången till billig el anses osäker och tillgången på gröna material och råvaror bedöms begränsad.

Hur ska vi genomföra förslagen?

Vi föreslår en genomgripande reformering av miljöbalken så att klimatnytta beaktas vid prövning och föreslår tydliga avgränsningar. Vi vill vidare utreda genomförandet att flytta ansvaret från länsstyrelse till mark- och miljödomstolarna liksom införandet av tidsgränser för handläggningstid, liksom tillräckliga förseningsavgifter som kompensation till företagen om tidsgränsen inte hålls.

Reformgruppen föreslår att ett planeringsmål om dubblad elproduktion till 2035 införs utan utredning, genom god dialog med relevanta parter. Svenska kraftnät får i uppdrag att kartlägga och tillgängliggöra anslutningspunkter för ny industri genom regleringsbrev. Elgarantisystemet ska snabbutredas.

Reform 4: Höj målen!

Snabbare

Smartare

Mål: Ambitionerna i Sveriges klimatpolitik ska öka.

Förslag

Klimatlagen ska reformeras. Sverige ska inte kunna köpa sig fri från ansvar genom så kallade klimatkompensationsprojekt i tredjeland för att sänka våra nationella utsläpp. Samtliga globala utsläpp måste minska för att nå Parisavtalet, inklusive de svenska utsläppen. Istället bör fattigare länder få del av ett ambitiöst klimatbistånd, där vi bidrar med stöd i omställningen globalt samtidigt som vi i Sverige omdefinierar våra klimatmål så att friköp utomlands inte accepteras.

Sveriges klimatmål bör göras mer ambitiöst genom att ändra målsättningen om klimatneutralitet från 2045 till 2040.

Vi vill också att Sverige ska bli först i Europa att införa nationella mål om negativa utsläpp.

Varför behöver vi höja de svenska klimatmålen?

Idag investerar regeringen miljardbelopp i utsläppsminskningar utomlands, istället för att ta itu med utsläpp vi själva orsakar. Detta går rakt emot regelverken för EU:s klimatmål och riskerar att ge de fattigare länderna stora problem framöver då de inte kan tillgodoräkna sig sina utsläppsminskningar själva, vi kallar detta klimatkolonialism.

Sverige har möjlighet att bli klimatneutralt redan 2040. Genom ett fossilfritt elsystem, stor andel bioråvara och tekniskt kunnande kan och bör Sverige öka sina klimatambitioner. Detta ger också större möjlighet att påverka andra länder att skruva upp sina ambitioner, både inom EU och internationellt.

Den internationella klimatforskningen är enig, för att klara klimatmålen behövs både utsläppsminskningar och upptag av koldioxid från atmosfären. Sverige har goda förutsättningar, tack vare vår biobaserade industri, att fånga in koldioxid med så kallad bio-CCS. Centerpartiets reformgrupp vill att varje land i EU ska vara med och bidra till negativa utsläpp och att Sverige ska gå före och leda utvecklingen mot koldioxidneutralitet.

Hur ska vi höja de svenska klimatmålen?

Klimatlagen ska omförhandlas för att tidigarelägga målsättningen om koldioxidneutralitet till 2040 istället för 2045. Dagens möjlighet att nå målet genom köpta klimatsänkningar utanför Sveriges gränser tas bort från klimatlagen och ett helt nytt mål om negativa utsläpp till år 2030 läggs till.

Reform 5: Deklarera mera – kräv klimatmärkning!

Attraktivare

Snabbare

Enklare

Smartare

Mål: Det ska vara enkelt för alla att göra klimatsmarta val i vardagen.

Förslag:

Centerpartiet vill införa nationell klimatmärkning för alla produkter. Idag finns det flera olika miljömärkningar men få klimatmärkningar, och det gör det svårt för konsumenter att göra rätt val i vardagen. Med en nationell klimatmärkning skulle det bli mer transparent för konsumenten vad klimatsmarta val är och staten skulle kunna styra befolkningen mot mer hållbar konsumtion. Återbruk och återanvändning ska premieras i systemet med klimatmärkningen och på så sätt främja cirkulär ekonomi.

Varför vill vi införa en klimatmärkning?

Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp, alltså utsläpp från varor och tjänster som inte nödvändigtvis producerats i Sverige, är höga. Det skulle behövas fyra planeter om all världens befolkning levde som oss. Svenskarna vill minska sina individuella utsläpp, men bättre verktyg behövs. Idag finns en uppsjö av miljömärkningar och inte sällan har producenter eller återförsäljare egna klimatmärkningar som inte nödvändigtvis säger så mycket om produkternas reella klimatpåverkan. De allra flesta vill göra klimatsmarta val i vardagen men idag är det svårt att göra rätt i klädbutiken, mataffären eller på nätet. Klimatmärkningar är ett sätt att förenkla för människor i vardagen och på så vis påverka människor att minska sin klimatpåverkan.

Som exempel sår modeindustrin idag för tio procent av de globala koldioxidutsläppen. Men det är stor skillnad i klimatpåverkan mellan en svensk linneskjorta och en polyesterskjorta från Bangladesh. För modeindustrin skulle införandet av klimatmärkning vara ett sätt att komma åt problematiken med ultra fast fashion - den process där trendiga plagg produceras i snabb takt och med dålig kvalitet, stort avfall och extremt dåliga arbetsförhållanden till följd.

En klimatmärkning skulle också driva teknikutveckling och innovation framåt, ingen vill väl marknadsföra en klimatskadlig vara? Vi vill att marknaden ska tävla om att ta fram klimatsmarta varor så att utsläppen och resursintensiteten från den samlade konsumtionen stadigt minskar.

Hur ska vi implementera en klimatmärkning?

Klimatmärkningen behöver först utredas men med utgångspunkt att klimatmärkningen ska fastställas i lag och på sikt vara obligatorisk för alla varor som säljs i Sverige. Märkningen ska ta utgångspunkt i varans klimatskadliga utsläpp och ska baseras på EU:s hållbarhetsrapportering, så att

företagen inte behöver åläggas större regelbörda än de redan har. Märkningen bör utformas på ett standardiserat, transparent och enkelt sätt för att gradera klimatpåverkan i en femgradig skala från A-E. En nationell klimatmärkning i Sverige skulle kunna få ringar på vattnet och inspirera EU-kommissionen att ta fram liknande lagstiftning på EU-nivå.